

Sınıf Yönetimi ve Disiplin

Disiplin

Disiplin temel anlamda varolan yasa, kural, ilke ve düzene uygun davranmayı ifade eder. Aynı zamanda sıkı düzen, intizam, itaat anlamında kullanılmaktadır. Okulun etkili ve verimli olabilmesi amaçlarını gerçekleştirebilmeye bağlıdır. Bu açıdan okul amaçlarından sapmayı önleyecek kural ve ilkelerden oluşan bir örgütsel normatif düzene gereklilik vardır. Normatif düzen sistemi başı boşluktan, belirsizlikten, kararsızlıktan kurtarır, sisteme işlerlik kazandırır, örgütsel amaçlardan sapmayı önler, örgütü olası tehlikelerden korur, prestij kaybını önler, örgüt içi ilişkilere standart kazandırır, objektif davranmaya sevk eder, yol gösterir, istenmeyen davranışları önler. Eğitimde disiplin ise; öğrenciye hangi davranışların istenilir olduğunu gösterip öğretmek, bu davranışı sergileyip sergilemediğini izlemek, davranışı beklenenden daha iyi sergilediğinde onu ödüllendirmek, iyi sergilenemediğinde cezalandırmaktır. Disiplinin iki boyutu bulunmaktadır. Bunlardan biri; belirlenmiş ve uyulması istenilen kurallar, diğeri ise söz konusu kuralların uygulanış biçimini, derecesini, yoğunluğunu ve sonucunu gösteren ölçütler bulunmaktadır. Disiplin kavramı uygulamada genellikle istenmeyen davranış sonucunda ceza verme ile eş anlamlı olarak ifade edilmektedir. Cezalandırma disiplinin işlevlerinden sadece birisidir. Disiplinin, özdenetim, kişilik kazanma, değer verme, tarafsızlık, sorumluluk, güvenilirlik gibi başka işlevleri de bulunmaktadır. Gerçekte disiplin sistemlerinin amacı toplumsal sistemde yer alan her bireyin kendini gerçekleştirmesini sağlamaktadır.

Disiplin Türleri

- ✓ **İntikamcı Disiplin Kuramı:** Temeli ilkel insanın felsefesine dayanır. Otorite ve kurallar kişisel amaç ve beklentilerle kullanılabilir. Disiplini sağlama bir kişisel sorun olarak algılanmaktadır. Eğitim kurumları için geçerli bir kuram değildir. Ancak bazı öğretmenler disiplini kişiselleştirerek bir tür intikam aracı olarak kullanmaya çalışmışlardır.
- ✓ **Cezalandırıcı Disiplin Kuramı:** İntikamcı kuramı bir derece esnetilmiş, geliştirilmiş biçimdir. Keyfi, şahsi intikam alma anlayışının yerini bir sorumluluk alma anlayışı almıştır. Disiplin cezalandırma üzerine kurulmuştur. Yasalar ve bunlara uyulmaması durumunda karşılaşılabilecek cezalar önceden belirlenmiştir.
- ✓ **Korku Yoluyla Engelleme Disiplin Kuramı:** Temeli insanın doğasına ilişkin kötümserliktir. İnsan doğuştan bir çok kötülüğe sahiptir. İsyankar, tembel ve saldırgandır. İnsanın doğasında mevcuttur. İlk temsilcilerinden Machiavelli'dir. Burada bazı engel ve yasaklar yoluyla bireyin dıştan kontrol edilmesi amaçlanmaktadır.
- ✓ **İyileştirici Disiplin Kuramı:** Bireyde kabul gören mevcut düzen ve kurallara direnme yerine onlara uymayı emreden bir düşüncenin yerleştirilmesi temeline dayanmaktadır. Öğrenci çeşitli nedenlerle istenmeyen davranışlar gösterebilir. Önemli olan istenmeyen davranışın kaynağını doğru tespit edip, onun sergilenmesine yol açan temel etkenleri ortadan kaldırarak, öğrenciyi sorundan arındırmaktadır. İyileştirici disiplin kuramı, istenmeyen davranışın yol açabileceği sonuçları öğrenciye anlatarak, bilgilendirerek ondan caydırmayı amaçlar.
- ✓ **Önleyici Disiplin Kuramı:** Temeli insanın doğasına ilişkin iyimserlik görüşüne dayanmaktadır. İnsan dünyaya tertemiz gelmiştir. Kötülükleri, tembelliği, bencilliği sonradan çevrenin etkisi ile öğrenir. İçinde yaşadığı çevrenin yapısı ve özellikleri bireyin davranışlarını biçimlendirir. Kuram, bireyin davranışlarını olumsuz etkileyen çevresel faktörlerin kontrole alınması durumunda uygun davranış alışkanlıkları kazandırabileceğini öngörmektedir. Günümüzde okulda en

çok kabul gören anlayıştır. Amacı, sınıfta akılcı düzenlemeler yaparak çocuğu kendisini yönetmeye hazırlamaktır.

Disiplinsiz Davranışlar

Öğrenciler/ Aşırı Kontrolsüz

- ✓ Derse hazırlıksız gelmek
- ✓ Dersle ilgilenmemek
- ✓ Derste söz almadan konuşmak
- ✓ Derste başka derslere çalışmak
- ✓ Derse geç gelmek
- ✓ Gerçek olmayan konuşmalar
- ✓ Başarısızlıkları için sürekli mazeret uydurmak
- ✓ Sınıfta gereksiz konuşmak
- ✓ Nezaket kurallarına uymamak
- ✓ Sıraları yazıp çizmek
- ✓ Argo konuşmak
- ✓ Kişisel temizliğe dikkat etmemek
- ✓ Okuldan nefret etme
- ✓ Kılık kıyafetine özen göstermemek
- ✓ Diğerlerini kıyasıya eleştirme
- ✓ Kibir Gösteriş
- ✓ Tartışmacılık
- ✓ Haşin tavırlar
- ✓ Makul eleştiriye düşmanca tavırlar
- ✓ Huysuzluk nöbetleri
- ✓ Cinsel konulara aşırı ilgi
- ✓ Yapılan araştırmalarda; Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha fazla disipline aykırı davranış göstermektedir. Öğrencilerin yaşlar büyüdükçe disipline aykırı davranışlarda bulunma oranı artmaktadır.
- ✓ En çok karışılan disipline aykırı davranış; kavga etmek ve kavga olaylarına karışmaktır.
- ✓ En çok yinelenen disiplin kurulu kararı da 'kınama' cezası vermektir.

Öğrenciler/ Aşırı Kontrollü

- ✓ Uç noktada utangaçlık
- ✓ Özgüven zayıflığı
- ✓ Güçlü bir yalnız kalma eğilimi
- ✓ Okul fobisi
- ✓ Yeni mücadelelere karşı korku dolu olma
- ✓ Ürkeklik
- ✓ Seçici Dilsizlik
- ✓ Oyunlardan uzak durma

- ✓ Diğer çocukların arasına karışmama
- ✓ Aşırı Çalışkanlık
- ✓ Sıklıkla hayallere dalma
- ✓ Okul sınavları için yersiz kaygı
- ✓ Öğrenmeye karşı zayıf dürtü
- ✓ Başarısızlıklar ve yanlışlardan dolayı yersiz kederlenme
- ✓ Çok az göz teması kurma ya da hiç kurmama
- ✓ Soruları yanıtlarken gergin olma
- ✓ Onay ve övgüye zayıf tepki verme
- ✓ Sınıf öğretmenine aşırı bağlanma
- ✓ Mükemmel öğrenci olma

Öğretmenler / Aşırı Kontrolsüz Disiplin Sorunları

- ✓ Öğrencilere bağırarak
- ✓ Öğrencilere emretmek hükmetmek ve onları kontrol etmek
- ✓ Alaycılığı ve küçümsemeyi kontrol aracı olarak uygulamak
- ✓ Dalga geçmek, azarlamak, eleştirmek
- ✓ Öğrencileri fiziksel olarak tehdit etmek
- ✓ Öğrencilere dik dik bakmak
- ✓ Öğrencilerin üzerine yürümek ve onları itelemek
- ✓ Öğrencileri gözden çıkarmak
- ✓ Yanlışlar için asla özür dilememek
- ✓ Bir öğrenciyi bir başkasıyla karşılaştırmak
- ✓ Bazı öğrencileri sevmemek
- ✓ Gözde öğrencilere sahip çıkmak
- ✓ Huysuz davranışlar
- ✓ Tutarsız tepkiler
- ✓ Öğrencilere karşı kabalık
- ✓ Dersler için hazırlanmamak
- ✓ Öğrencilere 'lütfen' ve 'teşekkür ederim' dememek

Öğretmenler / Kontrollü Disiplin Sorunları

- ✓ Utangaç ve çekingen olurlar
- ✓ Memnun etmek için aşırı kaygı içinde olurlar
- ✓ Hayır demekte zorlanırlar
- ✓ Değişimden nefret ederler
- ✓ Öğrencilerden korkarlar
- ✓ Meslektaşlarının kendileriyle ilgili görüşlerinden kaygılanırlar
- ✓ Öğrencilerin istenmeyen davranışlarının fark edilmeden geçilmesine göz yumarlar
- ✓ Sınıf yönetimine ilişkin sorunları açığa vurmazlar

- ✓ Derslere hazırlanırken gereğinden fazla çaba harcarlar
- ✓ Kayıtsızdırlar (denemekten vazgeçmişler)
- ✓ Kendilerinden emin değildirlirler

Disiplinsiz Davranış Nedenleri

- ✓ Öğrenciden Kaynaklanan Nedenler
- ✓ Evden Kaynaklanan Nedenler
- ✓ Ailenin Disipline Katkısı

Disiplin Sorunu Çıkmasını Önleyici Yöntemler

- ✓ Planlı çalışmak:
- ✓ Akıcı etkinlik:
- ✓ Tutarlılık:
- ✓ Öğretmen Kontrolü:
- ✓ Öğrencilerle iletişim:
- ✓ Kuralları belirlemek